

Теоретичні основи формування ціннісних орієнтацій учня засобами шкільного спорту за кордоном

Турчик І.Х.

Дрогобицький державний педагогічний університет ім. І. Франка

Анотації:

Мета: визначити теоретичні основи формування ціннісних орієнтирів учня засобами шкільного спорту за кордоном. **Матеріал:** проведено детальний аналіз 14 літературних джерел. **Результати:** встановлено, що у закордонній науковій та публіцистичній літературі домінуючою є позитивна, висока оцінка гуманістичного культурного значення шкільного спорту у формуванні ціннісних орієнтацій учня. З'ясовано, що шкільний спорт за кордоном займає важливе місце не лише як засіб формування основної цінності здоров'я, але й як важлива сфера спілкування та прояву соціальної активності людини, розумова форма організації та проведення дозволяла, а також як засіб впливу на інші цінності людського життя: авторитет і становище у суспільстві, трудову діяльність, на структуру морально-вольових характеристик, естетичні ідеали та інші ціннісні орієнтації. **Висновки:** підтверджено, що світовий досвід формування цінностей учня засобами шкільного спорту заслуговує на увагу і вибірково потребує впровадження у вітчизняну систему освіти.

Турчик І.Х. Теоретические основы формирования ценностных ориентаций ученика средствами школьного спорта за рубежом. Цель: определить теоретические основы формирования ценностных ориентаций ученика средствами школьного спорта за рубежом. **Материал:** проведен детальный анализ 14 литературных источников. **Результаты:** установлено, что в зарубежной научной и публицистической литературе доминирует положительная, высокая оценка гуманистического культурного значения школьного спорта в формировании ценностных ориентаций ученика. Установлено, что школьный спорт за рубежом занимает важное место не только как средство формирования основной ценности – здоровья, но и является важной сферой общения, проявления социальной активности человека. А также физической и умственной формой организации и проведения досуга, прекрасным средством воздействия на другие ценности человеческой жизни: авторитет и положение в обществе, трудовую деятельность, структуру нравственно-волевых характеристик, эстетических идеалов и других ценностных ориентаций. **Выводы:** подтверждено, что мировой опыт формирования ценностей ученика средствами школьного спорта заслуживает внимания и требует выборочного внедрения в отечественную систему образования.

Turchyk I.Kh. Theoretical foundations of forming value orientation of pupils by means of school sports abroad. Purpose: to determine the theoretical basis for the formation of value orientations of pupils by means of school sports facilities abroad. **Material:** detailed analysis of 14 published sources. **Results:** found that in a foreign academic and journalistic literature dominates positive appreciation of cultural values of humanistic school sports in the formation of value orientations of pupils. Found that school sport abroad plays an important role not only as a means of forming the basic values – health, but also an important area of communication, the manifestations of social activity. As well as physical and mental form of organization and leisure facilities, excellent vehicle impacts on other values of human life: the authority and position in society, work, the structure of moral and volitional characteristics, aesthetic ideals and other value orientations. **Conclusions:** confirmed that the global experience of formation values pupil means school sports deserves attention and requires selective introduction into the domestic education system.

Ключові слова:

шкільний, спорт, за кордон, значення, завдання, цінність, учень

школьный, спорт, за рубежом, значение, задачи, ценность, ученик

school, sports, abroad, meaning, objectives, value, pupil.

Вступ.

У проекті загальнодержавної програми «Здоров'я – 2020: український вимір» зазначено, що здоров'я є непересічною цінністю, має важливе значення в житті кожної людини, становить ключовий аспект національної безпеки, визначає можливості досягнення індивідуального і суспільного добробуту та благополуччя, перспективи стійкого розвитку. У сучасних умовах значущість здоров'я суттєво переосмислюється з урахуванням розуміння його як невід'ємного права людини, з точки зору існуючих загроз і викликів, зростаючих вимог до якості здоров'я, технологічних і фінансових можливостей його забезпечення. Вирішення проблеми громадського здоров'я потребує поліпшення визначальних його детермінант, скорочення поширеності чинників ризику, впровадження сучасних стратегій профілактики та формування здорового способу життя [http://www.moz.gov.ua/ua/portal/Pro_20120316_1.html].

У Декларації Всесвітнього саміту з фізичної культури і ВООЗ (Берлін, 3-5 листопада, 2009 р.) наголошується, що власне фізична культура є ключовим інтегративним засобом зміцнення здоров'я та профілактики захворювань (у тому числі і психічних), веде до значного скорочення негативних явищ серед під-

ростаючого покоління (стрес, гіподинамія, наркоманія і т.д.). Це могутній фактор і механізм соціалізації особистості та як підкреслено на I Міжнародній конференції міністрів та керівних працівників галузі фізичної культури і спорту (Париж, 5-10 квітня 1976 р.), є загальним фактором урівноваження, носієм етичних цінностей, сприяє моральній підготовці, виховуючи мужність, володіння собою, витримку, ініціативу, почуття солідарності, колективізму, дружби, повагу до правил і благородство у спорті. Було також констатовано, що мета і завдання фізичного виховання дітей і підлітків спрямовані на формування суспільних і особистісних цінностей.

Натомість у концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2012-2016 роки вказано, що спосіб життя населення України та стан сфери фізичної культури і спорту створюють загрозу та є суттєвим викликом для української держави на сучасному етапі її розвитку. Одним з основних факторів ситуації, що виникла, є не сформованість сталих традицій та мотивацій щодо фізичного виховання і масового спорту як важливого чинника фізичного та соціального благополуччя, поліпшення стану здоров'я, ведення здорового способу життя і подовження його тривалості. Ситуацію погіршують також обмежена рухова активність, не-

раціональне та незбалансоване харчування, фактори асоціальної поведінки у суспільстві [<http://www.kmu.gov.ua/sport/control/uk/publish/article>].

Однак впроваджені вітчизняні проекти, щодо збільшення ефективності фізичного виховання не знаходять позитивного продовження. Зростання кількості годин відведених на уроки фізичної культури, надання можливостей учням вибору виду діяльності за інтересом, щоденна «година здоров'я», самостійні заняття у позаурочний час і фізкультурно-оздоровча робота за місцем проживання носять часто лише декларативний характер. Більшість школярів, навіть ті у яких є потреба у руховій активності, мають мало шансів проявити себе і отримати можливість займатися у дитячій спортивній школі, оскільки цей навчальний заклад в основному зацікавлений у пошуку спортивних талантів, при тому часто лише у тому виді спорту, який культивується у її відділеннях. Не кожній дитині і підлітку доступні платні послуги різноманітних шейпінг-клубів, тренажерних залів, фітнес-центрів і т.д.

Глобальний характер проблем зумовлює потребу у пошуку нових альтернативних форм фізичного виховання, які б сприяли формуванню основної людської цінності – здоров'я та сприяли утвердженню духовних орієнтирів, ціннісних представлень і моральних установок.

Зважаючи на вище сказане, перед фахівцями постає завдання більш глибокого розкриття привабливості цінностей, насамперед здоров'я, що формуються в учнівській молоді завдяки заняттям фізичним вихованням та спортом. Так, у філософсько-соціологічних дослідженнях вітчизняних науковців (М.М. Саїнчука, 2012; Т.Ю. Круцевич, 2011; М.М. Ібрагімова, 2011; Н.В. Москаленко, 2010; О.Ю. Марченко, 2010; С.О. Сичова, 2009; Г.В. Безверхньої, 2010, 2004; С.А. Закопайло, 2003 та ін.); фахівців країн СНД (Л.І. Лубишевої, 2012; В.І. Столярова, 2011; Д.А. Сагалаков, 2005; Л.П. Матвеева, 2008; В.К. Бальсевича, 2006; М.М. Візітея, 2005; та ін.) та зарубіжних вчених (S. Karvonen 2012; A. Budreikaite, 2011; by Zhu, Xihe, 2009; J. Burdzicka-Wołowik, 2008; D. Šertvytienė, 2008; та ін.) встановлено, що цілеспрямовані заняття фізичним вихованням та спортом забезпечують становлення особистості, її біосоціальних засад, суттєвих характеристик тілесної і духовної природи людини з можливостями соціальної реалізації її інтересів, потреб та амбіцій.

Аналіз наукових робіт останнього десятиріччя засвідчує, що аксіологічна проблематика у фізкультурно-спортивній галузі помітно активізувалася, однак, як правило, дослідження стосуються лише констатації аксіосфери, і пов'язані зі студентською молоддю, тоді як питання формування ціннісних орієнтацій учнів у процесі занять спортом у межах школи залишається відкритим і досі не було предметом спеціального вивчення.

У той же час, на думку багатьох фахівців власне спорт [5, 6, 8, 14 та ін.], у тому числі шкільний, є мо-

гутнім засобом формування цінностей учня. Адже він має величезні можливості щодо позитивного впливу не тільки на здоров'я та фізичну досконалість, але й на духовний світ, на культуру людини і, зрештою, на її позитивний світогляд. Школяр, включений у спортивний соціум, засвоює навички комунікації, у нього формується відчуття дотичності до спільної справи, відповідальності за спортивний результат, за честь шкільного колективу. Важлива функція шкільного спорту полягає в тому, що він дозволяє особистості виробити правильні відповіді на питання сучасного життя, орієнтує на творче розв'язання назрілих проблем, озброює реальним розумінням перспектив суспільного розвитку.

В останні роки в Україні набувають особливого значущості порівняльні дослідження. У стратегічному документі – Національній доктрині розвитку освіти (2002р.) проголошено важливість наукового забезпечення модернізаційних процесів у вітчизняній освіті з позиції відповідності сучасним світовим трансформаціям, акцентовано необхідність прилучення до зарубіжних досягнень в освітній галузі. Окрім цього, пріоритетним завданням системи освіти є навчання людини відповідального ставлення до власного здоров'я і здоров'я оточуючих та формування інших індивідуальних і суспільних цінностей.

Тема дослідження входить до плану науково-дослідницької роботи кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка як складова комплексної наукової проблеми «Українська освіта в контексті трансформаційних суспільних процесів» (державний реєстраційний номер 01084007644).

Мета, завдання роботи, матеріал і методи.

Мета дослідження – на основі аналізу літературних джерел з'ясувати теоретичні основи формування ціннісних орієнтацій учня засобами шкільного спорту за кордоном.

У ході дослідження використовувалися наступні *методи дослідження*: теоретичного, ретроспективного аналізу, компаративістики та узагальнення даних науково-методичної літератури та офіційних документів.

Результати дослідження.

Важливість спорту для формування загальнолюдських цінностей неодноразово підкреслювались на багатьох спеціально організованих тематичних зустрічах. На нашу думку, найважливішими з них були організовані у 1988 р. Інститутом міжнародного спорту міжнародний симпозиум «Мир та взаєморозуміння через спорт», а також міжнародна конференція під патронатом ЮНЕСКО «Виховання і спорт для культури світу (Париж, 5-7 червня 1999 року). На конференції розглядалася проблема розробки та розповсюдження концепції культури світу, розкривався внесок спорту у реалізацію цінностей цієї культури. Цінності особистості у процесі занять обговорювались у Лісабоні на конференції європейських міністрів, що відповідають за спорт (1995 р.), де був прийнятий Європейський

маніфест «Молоді люди і спорт» [<http://www.sportvia.ru/76-evropejskij-manifest-molodye-lyudi-i-sport.html>]. У ньому задекларовано, що надані суспільством можливості займатися спортом повинні привести не лише до конструктивного використання вільного часу, але й до вирішення таких соціальних проблем, як нетерпимість, агресивність, алкоголізм, і лікування інших хвороб суспільства. Підкреслено, також прагнення до заохочення нових партнерських відносин, з метою залучення молодих людей у процес самоосвіти, самовдосконалення і самовираження через спорт.

Про значення шкільного спорту у житті суспільства свідчать і проголошення Радою Європи та Європейським парламентом 2004 року – європейським роком едукації через спорт (EYES 2004). Його метою визначено сприяння едукаційних цінностей подорожування і обміну шкільною молоддю, особливо у міжкультурному середовищі, через організацію різноманітних спортивних та культурних заходів, обмін позитивним досвідом щодо місця та організації шкільного спорту у національних системах освіти з метою знайдення оптимальних пропорцій між розумовими та фізичними заняттями [13].

Зазначимо, що питання гуманістичного потенціалу спорту були частиною програм різних міжнародних наукових та олімпійських конгресів: X Олімпійського конгресу (Варна, 1973), XI Олімпійському конгресі (Баден-Баден, 1981) та XII Олімпійському конгресі (Париж, 1994); олімпійських і наукових конгресах в Орегоні (США, 1984) і Сеулі (Південна Корея, 1988); наукового конгресу «Спорт у сучасному світі» (Мюнхен, 1972); наукових симпозіумів у Мюнхені (1977, 1979, 1980) і Баден-Бадені (1981); Всесвітніх наукових конгресів «Спорт у сучасному суспільстві» (Москва, 1974; Тбілісі, 1980), Міжнародного наукового конгресу «Спорт і міжнародне взаєморозуміння» (Хельсінкі, 1982); низки сесій Міжнародної Олімпійської академії та ін.

Асоціація фізичного виховання Великобританії та Північної Ірландії у 1992 році виокремила основні причини, які на їх думку, обумовлюють важливість шкільного спорту. 1) він сприяє зміцненню здоров'я школяра; 2) шкільний спорт має важливе виховне значення для розвитку не лише тіла і розуму, але й для формування характеру учнів, оскільки досягнення певного рівня фізичної підготовленості і оволодіння будь-якими руховими навичками потребує значних зусиль волі та самодисципліни; 3) спортивні інтереси, які виникли у стінах школи, можуть знайти своє продовження після її закінчення у місцевих спортивних клубах чи інших спортивних організаціях; 4) спорт сприяє зміцненню єдності, зближуючи усіх членів шкільного колективу; 5) хоча першочерговим завданням шкільного спорту є надання можливостей займатися спортом усім дітям незалежно від ступеня обдарованості, шкільний спорт вважається також першим кроком на шляху до значних спортивних досягнень, тому високий рівень його організації є основою для майбутніх успіхів у спорті як на національному, так і

міжнародному рівні [1].

Відомий сучасний голландський фахівець галузі фізична культура і спорт В. Сгум вважає [9], що якщо учні візьмуть за основу основні положення спорту і усвідомлять їх, то вони будуть в стані:

- швидко адаптувати свої дії до змінних ситуацій;
- організовувати та оцінювати заняття, направлені на покращення їх фізичного стану та здоров'я;
- виробляти у себе творчий підхід до занять спортом і критичне відношення до різного виду спортивної інформації, отриманої через ЗМІ.

Словенський вчений Petrovic K. [12], вважає, що молодіжний спорт це важлива складова спорту загалом і він є необхідним у найвідповідальніший період їхнього життя, як всесвітній культурний феномен усіх відомих цивілізацій. Адже, молоді люди прагнуть до такого дорослого й особистого образу, який часто може бути лише сформований через заняття спортом.

Російські вчені Гуськов С. та Зотов А., на основі аналізу цілей та завдань фізичного виховання і спорту у різних країнах світу наводять основні причини, які обумовлюють, на їхню думку, важливість занять [1]: спорт і фізичне виховання сприяють зміцненню здоров'я школяра і формують потребу у фізичній активності; спорт має винятково виховне значення для розвитку не лише тіла і розуму але й для формування характеру молодої людини; досягнення певного рівня фізичної підготовленості і оволодіння будь-якими руховими навичками потребують значних зусиль волі і самодисципліни; участь у спортивних іграх передбачає вміння співпрацювати і колективно діяти, проявляти змагальний дух; спорт сприяє зміцненню єдності, зближуючи усіх членів шкільного колективу; спортивні зацікавлення, які виникають в школі, можуть знайти своє продовження в місцевих спортивних клубах чи інших спортивних організаціях. Хоча першочерговим завданням шкільного спорту є надання можливості для занять усім дітям незалежно від рівня їх талановитості, шкільний спорт є також першою сходинкою на шляху до великих спортивних досягнень. Тому високий рівень організації шкільного спорту є основою для майбутніх успіхів у спорті, як на національному, так і міжнародному рівні

На думку Зотова А.П. [2] дитячий фізкультурно-спортивний рух, який частково можна ототожнювати зі шкільним спортом, набирає більш яскравий виражений демократичний, гуманістичний характер. Все більше він орієнтується на наступні принципи:

- добровільність участі у русі;
- пріоритет загальнолюдських, духовно-моральних цінностей, недопущення будь-якої дискримінації щодо расових, релігійних чи політичних мотивів;
- активна співпраця у спорті дітей та дорослих, їх взаємна діяльність з врахуванням пріоритету дитячих інтересів;
- поєднання (на організаційному-методичному, нормативному і соціально-психологічному рівні) педагогічного управління і дитячого самоуправління, створення умов для самовиховання, самореалізації

особистості;

- плюралізм різних підходів, що органічно доповнюють один-одного у межах єдиного руху.

Цікавими є думки американських учених Eitzen S. та Sage G., щодо ролі та значення шкільного спорту у формуванні цінностей особистості учня [10]. Зазначимо, що мабуть власне в США він займає найбільш пріоритетне значення в едукативному процесі учнів у порівнянні з іншими країнами світу. Вчені насамперед підкреслюють його позитивний вплив на школу загалом, на їхню думку, будь-яка організація, у тому числі і школа, потребує єдності та відданості її членів. Школярі певної команди ототожнюють себе зі своєю школою та захищають її інтереси. Спортивні змагання викликають ентузіазм і об'єднують шкільний колектив у боротьбі зі суперником з іншої школи. Окрім того, шкільний спорт виконує функцію соціального контролю. Він займає вільний час, відволікає від непотрібних роздумів і сумнівів. Дозвіл на участь у змаганнях отримують лиш ті, які мають достатній рівень академічної успішності. Тому, зазвичай учні-спортсмени є дисциплінованими та є прикладом для інших, а також краще навчаються. Важлива роль спорту, на думку Eitzen S. та Sage G. є ще й у тому, що він мовби нейтралізує суворі форми суперництва між містами, районами і школами. Окрім того, шкільний спорт здійснює позитивний вплив на навколишнє оточення. Вчені зазначають, що він об'єднує незалежно від професії, освіти, расової та релігійної приналежності різних жителів певного району у бажанні підтримати шкільну команду району. Таким чином виступає своєрідною об'єднуючою ланкою між різними поколіннями. Заняття шкільним спортом позитивно впливають і на окрему особистість – сприяють розвитку як фізичних так і психічних якостей школяра.

Проте, варто відзначити й існування протилежних думок, щодо значення занять шкільним спортом.

Одна, з найбільш поширених є позиція відомого російського вченого Лесгафта [3, 4]. На його переконання, спорт, як змагання двох сторін, завжди сприяє розвитку почуття першості; дітям шкільного віку не слід пропонувати розваг, які спрямовані на прагнення бути переможцем; спорт, як змагання не повинні бути включені у навчальний процес. У своїх працях, Лесгафт часто підкреслював тезу про те, що під час організації ігор для школярів необхідно встановлювати правила, які в жодному випадку не допускають будь-якого суперництва.

Схожа оцінка звучить і у працях F. Fielding: «Я відкидаю використання змагання в школах: змагання як соціальний ідеал видається мені огидним, вони неприйнятні в моральному відношенні»[7].

Висновки.

Встановлено, що у закордонній науковій та публіцистичній літературі домінуючою є позитивна, висока оцінка гуманістичного культурного значення шкільного спорту у формуванні ціннісних орієнтацій учня. У результаті аналізу літературних джерел з'ясовано, що шкільний спорт за кордоном займає важливе місце не лише як засіб формування основної цінності здоров'я, але й як важлива сфера спілкування та прояву соціальної активності людини, розумова форма організації та проведення дозвілля, а також як засіб впливу на інші цінності людського життя: авторитет і становище у суспільстві, трудову діяльність, на структуру морально-вольових характеристик, естетичні ідеали та ін. ціннісні орієнтації. Підтверджено, що світовий досвід формування цінностей учня засобами шкільного спорту заслуговує на увагу і можливо потребує впровадження у вітчизняну систему освіти.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні особливостей організації шкільного спорту за кордоном та виявлення позитивних рис, що можуть бути впроваджені у навчальний процес шкіл України.

Література:

1. Гуськов С. Физическое воспитание в школах зарубежных стран / С. Гуськов, А. Зотов. – Москва. – 2001. – 252 с.
2. Зотов А. Актуальные проблемы детско-юношеского физкультурно-спортивного движения / А. Зотов // Спорт, духовные ценности, культура. Детский спорт (концепции, программы, технологии): Сборник / сост.и ред.: В. Кузин, В. Столяров, Н. Чесноков. – Москва: Гуманитарный центр «СпАрт» РГАФК. – 1997. – Вып.7. – С. 176-189.
3. Лесгафт П.Ф. Руководство по физическому образованию детей школьного возраста / П.Ф. Лесгафт. – СПб. – 1888. – ч.1. – 120 с.
4. Лесгафт П.Ф. Руководство по физическому образованию детей школьного возраста / П.Ф. Лесгафт. – СПб. – 1901. – ч.2. – 124 с.
5. Поспех Е. Физическое воспитание учащейся молодежи в контексте формирования спортивного резерва (обзор европейского опыта) / Е. Поспех, Ю. Войнар // Теория и практика физической культуры. – 2002. – №4. – С. 59-63.
6. Спорт для лучшей жизни (I Всемирный спортивный форум) / Гудрун Дол-Теппер // Спорт для всех. – 1998. – №2. – С. 34-38.
7. Столяров В.И. Спорт и современная культура: методологический аспект / В.И. Столяров // Теория и практика физической культуры. – 1997. – №7. – С. 2-5.
8. Турчик І. Роль спорту в навчально-виховному процесі шкіл Великої Британії (Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень / І. Турчик, О. Шиян // Фізичне виховання в школі. – 2005. – №1. – С. 51-54.

References:

1. Gus'kov S., Zotov A. *Fizicheskoe vospitanie v shkolakh zarubezhnykh stran* [Physical education in schools abroad], Moscow, 2001, 252 p.
2. Zotov A. Aktual'nye problemy detsko-junosheskogo fizkul'turno-sportivnogo dvizhenija [Actual problems of youth sports movement] *Sport, dukhovnye cennosti, kul'tura. Detskij sport* [Sports, spiritual values, and culture. Children's sports], Moscow, 1997, vol.7, pp. 176-189.
3. Lesgaft P.F. *Rukovodstvo po fizicheskomu obrazovaniiu detej shkol'nogo vozrasta* [Guidance on physical education for children of school age], Sankt Petersburg, 1888, vol.1, 120 p.
4. Lesgaft P.F. *Rukovodstvo po fizicheskomu obrazovaniiu detej shkol'nogo vozrasta* [Guidance on physical education for children of school age], Sankt Petersburg, 1901, vol.2, 124 p.
5. Pospekh E., Vojnar Iu. *Teoriia i praktika fizicheskoi kul'tury* [Theory and practice of physical culture], 2002, vol.4, pp. 59-63.
6. Gudrun Dol Tepper. *Sport dlia vsekh* [Sport for All], 1998, vol.2, pp. 34-38.
7. Stoliarov V.I. *Teoriia i praktika fizicheskoi kul'tury* [Theory and practice of physical culture], 1997, vol.7, pp. 2-5.
8. Turchik I., Shiiian O. *Fizichne vikhovannia v shkoli* [Physical education in school], 2005, vol.1, pp. 51-54.
9. Crum B.J. *Changes in modern societies – consequences for PE and school sport*. Editions ASEP/SVSS, Verlag, 1999, 200 p.
10. Eitzen S., Sage G. Sport and American Education. *Sociology of American Sport*, 1992, vol.2, pp.79-94.

9. Crum B.J. Changes in modern societies – consequences for PE and school sport / B.J. Crum // Editions ASEP/SVSS. – Verlag. – 1999. – 200 p.
10. Eitzen S. Sport and American Education / S. Eitzen, G. Sage // Sociology of American Sport. – 1992. N2. – pp.79-94.
11. Mechikoff R. A history and philosophy of sport and physical education: from ancient civilizations to the modern world / R. Mechikoff, S. Estes. – NY: McGraw-Hill Higher Education. – 2002. – 372 p.
12. Petrovic K. Krsitve clovekovih svobosc in pravic v sportu. Zbornik jugoslovansko posvetovanje “Nasilie in sport”, Gozd Martuljek, 1989, pp. 8-20.
13. Pospiech J. Educacyjine walory sportu w szkole – perspectuva europejska. Wychowanie fizyczne i sport w szkole, Warczawa, 2010, pp 65-67.
14. Sozanski H., Siewierski M., Adamczyk J. Sport w szkole – stan i perspektywy. Wychowanie fizyczne i sport w szkole, Warczawa, 2010, pp.75-89.
11. Mechikoff R., Estes S. *A history and philosophy of sport and physical education: from ancient civilizations to the modern world*. NY, McGraw-Hill Higher Education, 2002, 372 p.
12. Petrovic K. Violations of human rights and freedoms in sport [Krsitve clovekovih svobosc in pravic v sportu]. *Violence and sport* [Nasilie in sport], Gozd Martuljek. 1989, pp. 8-20.
13. Pospiech J. Evolutionary value of sports in school - European perspectives [Educacyjine walory sportu w szkole – perspectuva europejska]. *Physical education and sport in schools* [Wychowanie fizyczne i sport w szkole], Warsaw, 2010, pp. 65-67.
14. Sozanski H., Siewierski M., Adamczyk J. Sport in schools - state and perspectives [Sport w szkole – stan i perspektywy]. *Physical education and sport in schools* [Wychowanie fizyczne i sport w szkole], Warsaw, 2010, pp.75-89.

Информация об авторе:

Турчик Ирина Хосеновна: ORCID: 0000-0001-7845-9047; tura28@mail.ru; Дрогобычский государственный педагогический университет; ул. Ивана Франка, 24, 82100, г. Дрогобыч, Украина.

Information about the author:

Turchyk I.Kh.: ORCID: 0000-0001-7845-9047; tura28@mail.ru; Drohobych State Pedagogical University ; ul.Ivan Franko, 24, Drohobych, 82100, Ukraine.

Цитуйте эту статью как: Турчик І.Х. Теоретичні основи формування ціннісних орієнтацій учня засобами шкільного спорту за кордоном // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2014. – № 6 – С. 71-75. doi:10.6084/m9.figshare.1003977

Cite this article as: Turchyk I.Kh. Theoretical foundations of forming value orientation of pupils by means of school sports abroad. *Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports*, 2014, vol.6, pp. 71-75. doi:10.6084/m9.figshare.1003977

Электронная версия этой статьи является полной и может быть найдена на сайте: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/arhive.html>

The electronic version of this article is the complete one and can be found online at: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/arhive-e.html>

Это статья Открытого Доступа распространяется под терминами Creative Commons Attribution License, которая разрешает неограниченное использование, распространение и копирование любыми средствами, обеспечивающими должное цитирование этой оригинальной статьи (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/deed.ru>).

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/deed.en>).

Дата поступления в редакцию: 23.02.2014 г.
Опубликовано: 03.03.2014 г.

Received: 23.02.2014
Published: 03.03.2014